

WOJEWODA MAZOWIECKI

Warszawa, 03 stycznia 2023 r.

WK-I.431.1.59.2022

Pani
Elżbieta Radwan
Burmistrz Wołomina

Urząd Miejski w Wołominie
ul. Ogrodowa 4
05-200 Wołomin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy o wojewodzie i administracji rządowej w województwie¹, art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy o kontroli w administracji rządowej² kontrolerzy: Maria Los i Katarzyna Moźdzysłowska – starsi inspektorzy wojewódzcy w Wydziale Kontroli Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie, przeprowadzili w dniach od 6 do 19 lipca 2022 r. kontrolę problemową w Urzędzie Miejskim w Wołominie, z siedzibą w Wołominie przy ul. Ogrodowej 4.

Kontrolą objęto stan realizacji zadania z zakresu administracji rządowej w przedmiocie działalności urzędu stanu cywilnego w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 20 czerwca 2022 r.

Nawiązując do projektu wystąpienia pokontrolnego z 15 listopada 2022 r., do którego nie wniesiono zastrzeżeń, przekazuję Pani Burmistrz wystąpienie pokontrolne.

W kontrolowanym okresie dokonano rejestracji 2081 urodzeń, 509 małżeństw i 2065 zgonów, 106 czynności sprostowania aktu stanu cywilnego, 82 czynności uzupełnienia aktu stanu cywilnego i 85 czynności przeniesienia do rejestru stanu cywilnego treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego. Ponadto wydano 13945 odpisów aktów stanu cywilnego³, 32 decyzje o zmianie imienia

¹ Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2022 r. poz. 135, ze zm.).

² Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224).

³ Dotyczy danych za okres od 1 stycznia do 20 czerwca 2022 r. Zgodnie z pisemnymi wyjaśnieniami Kierownika USC w Wołominie z dnia 15 lipca 2022 r.: „Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Wołominie w odpowiedzi na zapytanie o braku danych statystycznych za rok 2021, dotyczących ilości wydanych odpisów z akt stanu cywilnego skróconych, zupełnych oraz wielojęzycznych, informuje, że dane te w całości pochodzą z raportów aplikacji „Źródło”. Nie jest możliwe wygenerowanie raportu za okres dłuższy niż pół roku od dnia jego zamówienia. Do comiesięcznych sprawozdań wymagana jest ogólna liczba wydanych odpisów i tą sumą dysponujemy. Nie prowadzimy wewnętrznej

i nazwiska, 24 zaświadczenia o stanie cywilnym, a także 5 zaświadczeń o tym, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć małżeństwo.

W kontrolowanym okresie nie dokonano rejestracji urodzeń albo zgonów, które nastąpiły poza granicami Rzeczypospolitej Polski i nie zostały tam zarejestrowane, albo rejestracji urodzeń, zawarcia małżeństwa lub zgonów, które nastąpiły poza granicami Rzeczypospolitej Polski, jeżeli w państwie urodzenia, zawarcia małżeństwa lub zgonu nie prowadzi się rejestracji stanu cywilnego, a także czynności odtworzenia zagranicznego dokumentu stanu cywilnego. Ponadto nie wydawano decyzji w przedmiocie odmowy dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego ani w sprawie umorzenia postępowania, jak również zaświadczeń o zamieszczonych lub niezamieszczonych w rejestrze stanu cywilnego danych dotyczących wskazanej osoby ani o nieposiadaniu księgi stanu cywilnego.

Badaniu poddano 5 aktów urodzenia, 10 aktów małżeństwa, w tym: 5 aktów sporządzonych po zawarciu małżeństwa przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego (dalej: kierownik USC) i 5 aktów sporządzonych po zawarciu małżeństwa przed duchownym, w sposób określony w art. 1 § 2 i 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego⁴, 10 aktów zgonu, w tym 5 aktów zgonu obywateli Ukrainy, a także 5 czynności sprostowania aktu stanu cywilnego, 5 czynności uzupełnienia aktu stanu cywilnego oraz 5 czynności przeniesienia do rejestru stanu cywilnego treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego. Ponadto badaniu poddano 5 zaświadczeń o tym, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć małżeństwo, 5 zaświadczeń o stanie cywilnym oraz 3 decyzje wydane na podstawie ustawy o zmianie imienia i nazwiska⁵.

Rejestracji stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego dokonywał w poddanych kontroli sprawach kierownik USC lub jego zastępca, zgodnie z właściwością określoną w art. 9 ust. 1 oraz art. 13 ust. 1 i 2 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego⁶, uwierzytelniając akty stanu cywilnego przez złożenie podpisu elektronicznego weryfikowanego za pomocą certyfikatu wydanego przez ministra cyfryzacji.

Poddane badaniu akty stanu cywilnego oznaczone zostały oddzielenie dla każdego rodzaju zdarzenia, zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy p.a.s.c. Oznaczenia aktów stanu cywilnego zostały nadane przez system teleinformatyczny, zgodnie z zasadami określonymi w § 42 ust. 2 rozporządzenia

statystyki wydanych odpisów z rozróżnieniem na ich rodzaj. Do podania żądanej ilości niezbędne byłoby przeglądanie wszystkich wniosków złożonych bezpośrednio przez interesantów, wpływających pocztą i za pomocą platformy e-puap.”.

⁴ Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359).

⁵ Ustawa z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1988).

Oznaczenia wszystkich spraw poddanych badaniu wskazano w arkuszu ustaleń kontroli pn. Tabela nr 1, który dołączono do akt kontroli.

⁶ Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1681, ze zm.), dalej: ustawa p.a.s.c.

w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego⁷.

Objęte badaniem akty urodzenia, małżeństwa oraz zgonu zawierały wymagane elementy określone odpowiednio w art. 60, art 88 ust. 1 oraz art. 95 ust. 1 ustawy p.a.s.c., a także sporządzone zostały z zachowaniem terminów określonych w art. 52 ust. 1, 86 ust. 1 i 3 oraz art. 92 ust. 1 ustawy p.a.s.c.

Akta zbiorowe do poddanych kontroli aktów urodzeń, małżeństw i zgonu prowadzone były w formie papierowej, w porządku chronologicznym, a także zawierały dokumenty stanowiące podstawę dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego. W aktach zbiorowych do aktów urodzeń znajdowały się karty urodzenia oraz protokoły zgłoszenia urodzenia. W aktach zbiorowych do aktów małżeństwa znajdowały się zapewnienia o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa oraz zaświadczenia stwierdzające brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa i zaświadczenia wydane przez duchownego, o którym mowa w art. 8 § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego albo protokoły przyjęcia przez kierownika USC oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński. W aktach zbiorowych do aktów zgonu znajdowały się karty zgonu oraz protokoły zgłoszenia zgonu. Ustalono, że dokumenty stanowiące akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego są przechowywane w odpowiednich warunkach i są właściwie zabezpieczone, z zachowaniem wymogów określonych w art. 27 ust. 1 i 2 ustawy p.a.s.c.

Czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego polegające na sprostowaniu, uzupełnieniu, oraz przeniesieniu do rejestru stanu cywilnego treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego – dokonano w formie czynności materialno-technicznej, zgodnie z art. 35 ust. 3, art. 37 ust. 3 oraz art. 105 ust. 1 ustawy p.a.s.c.

W przypadku aktów stanu cywilnego sporządzonych na podstawie art. 104 ustawy p.a.s.c., kierownik USC zamieścił adnotację informującą o okolicznościach i podstawie rejestracji aktów, zgodnie z wymogiem określonym w art. 105 ust. 1 ustawy p.a.s.c.

Wydane z urzędu odpisy skrócone aktów urodzenia, aktów małżeństw oraz aktów zgonów zostały wydane niezwłocznie.

Zrealizowano obowiązek powiadomienia o zgonie obywatela Ukrainy właściwego terytorialnie ukraińskiego urzędu konsularnego, poprzez przesłanie odpisu aktu zgonu, zgodnie z obowiązkiem określonym w art. 32 Konwencji konsularnej między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą⁸.

⁷ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9 lutego 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1904).

⁸ Konwencja konsularna między Rzeczpospolitą a Ukrainą sporządzona dnia 8 września 1991 r. (Dz. U. z 1994 r. Nr 60, poz. 248).

We wszystkich poddanych badaniu przypadkach prawidłowo realizowano obowiązek polegający na zamieszczaniu wymaganych przypisków oraz wzmianek.

Poddane kontroli decyzje w sprawie zmiany nazwiska wydane zostały na podstawie wniosków spełniających wymogi określone w art. 11 ust. 1 ustawy o zmianie imienia i nazwiska oraz zgodnie z właściwością organu określonego w art. 12 ust. 1 ww. ustawy, a także z zachowaniem terminu określonego w art. 35 § 3 Kodeksu postępowania administracyjnego⁹. Poddane kontroli decyzje w sprawie zmiany nazwiska zawierały wszystkie wymagane elementy określone w art. 107 § 1 k.p.a.

Stwierdzono, że wysokość pobranych opłat skarbowych za sporządzenie poddanych kontroli aktów małżeństwa, wydanie odpisu zupełnego aktu stanu cywilnego po dokonanych czynnościach sprostowania, uzupełnienia, transkrypcji, wydanie zaświadczeń o stanie cywilnym oraz zaświadczeń stwierdzających, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć małżeństwo, a także za wydanie decyzji o zmianie nazwiska – była zgodna ze stawką określoną w części I ust. 1 i 7 oraz w części II ust. 1 pkt 1, 2, 6 i 10 załącznika do ustawy o opłacie skarbowej¹⁰.

W wyniku kontroli nie stwierdzono przechowywania w archiwum urzędu stanu cywilnego ksiąg stanu cywilnego i akt zbiorowych z naruszeniem zasad ich przekazywania do właściwego archiwum państwowego, określonych w art. 128 ust. 1 oraz art. 129 ust. 3 ustawy p.a.s.c.

Osoby zatrudnione na stanowisku kierownika USC i zastępcy kierownika USC spełniają wymogi do zajmowania tego rodzaju stanowisk w zakresie wykształcenia i zatrudnienia, określone w art. 8 ust. 1 ustawy p.a.s.c.

W wyniku kontroli stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Niepowiadomienie jednego z małżonków o złożeniu wniosku przez drugiego małżonka w sprawie sprostowania oraz uzupełnienia aktu małżeństwa, a także niepowiadomieniu jednego z małżonków o czynności przeniesienia do rejestru stanu cywilnego treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego w drodze transkrypcji, czym naruszono wymogi określone w art. 35 ust. 5, art. 37 ust. 5 oraz art. 106 ust. 2 ustawy p.a.s.c.
2. Nieudokumentowanie daty wpływu zaświadczeń stwierdzających, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego we wszystkich przypadkach poddanych kontroli. Mając na uwadze treść art. 87 ust. 5 ustawy p.a.s.c., w którym określono skutki prawne przekroczenia terminu, w którym duchowny obowiązany jest przekazać właściwemu miejscowo kierownikowi USC przedmiotowe zaświadczenie

⁹ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2000, ze zm.), dalej: k.p.a.

¹⁰ Ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2142, ze zm.).

(odmowa sporządzenia aktu małżeństwa), prawidłowe udokumentowanie daty wpływu do urzędu stanu cywilnego ww. zaświadczenia jest szczególnie uzasadnione.

Ponadto w wyniku kontroli stwierdzono, że:

- nie uzupełniono pól *Poprzedni związek małżeński* i *miejsce zawarcia małżeństwa* w pozycji nr 1 *Dane mężczyzny* oraz *Dane kobiety*, w przypadku 2 zapewnień o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa;
- nie uzupełniono pola dotyczącego dokumentu tożsamości osoby, która zgłosiła dziecko, w 1 protokole zgłoszenia urodzenia dziecka;
- w 3 przypadkach dokonano skreśleń i korekt w pozycji nr 5 pn. *Dane osoby zmarłej* w protokołach zgłoszenia zgonu w zakresie informacji o miejscu urodzenia informacji o obywatelstwie lubo stanie cywilnym, bez podania daty i czytelnego podpisu osoby dokonującej tych czynności. Wskazać należy, że nanoszenie zmian w treści protokołu powinno być dokonane w sposób czytelny, poprzez skreślenie niepoprawnej treści, tak aby pierwotny zapis pozostał czytelny. Obok należy wpisać treść poprawną wraz z datą i podpisem lub parafą osoby dokonującej korekty;
- w 2 przypadkach nie wywiązano się z obowiązku pobrania opłaty skarbowej za złożenie dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa, od każdego stosunku pełnomocnictwa, które znajdują się w aktach badanych spraw dotyczących zgłoszenia zgonu obywateli Ukrainy;
- w 1 przypadku wskazano numer aktu zgonu inny niż ten, który został sporządzony dla osoby zmarłej, a także w 1 przypadku wskazano inną datę sporządzenia aktu zgonu osoby zmarłej w pismach skierowanych do Ambasady Ukrainy;
- nie udokumentowano daty wpływu do organu wszystkich wniosków w sprawie sprostowania aktu stanu cywilnego, uzupełnienia aktu stanu cywilnego, przeniesienia do rejestru stanu cywilnego treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego w drodze transkrypcji, oraz wniosków o wydanie zaświadczeń o stanie cywilnym i zaświadczeń stwierdzających, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć małżeństwo, a także wniosków w sprawie wydania decyzji o zmianie nazwiska, czym naruszono § 42 ust. 2 instrukcji kancelaryjnej stanowiącej załącznik nr 1 do rozporządzenia w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów

zakładowych¹¹, zgodnie z którym: „(...) Po zarejestrowaniu przesyłki na nośniku papierowym punkt kancelaryjny umieszcza i wypełnia pieczęć wpływu na pierwszej stronie pisma lub, w przypadku gdy nie ma możliwości otwarcia koperty, na kopercie (...)”, przy czym stosownie do § 7 pkt 6 powyższego załącznika odcisk pieczęci lub nadruk umieszczany na przesyłkach wpływających na nośniku papierowym powinien zawierać m.in. nazwę podmiotu oraz datę wpływu;

- nie udokumentowano daty doręczenia stronie odpisu zupełnego uzupełnionego aktu stanu cywilnego, odpisu zupełnego aktu stanu cywilnego po przeniesieniu do rejestru stanu cywilnego treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego, a także daty doręczenia zaświadczenia o stanie cywilnym oraz zaświadczenia stwierdzającego, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć małżeństwo. Ponadto w jednym przypadku stwierdzono również brak podpisu osoby, której doręczono zaświadczenie stwierdzające, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć małżeństwo. Działaniem powyższym naruszono art. 46 § 1 k.p.a., zgodnie z którym „*Odbierający pismo potwierdza doręczenie mu pisma swoim podpisem ze wskazaniem daty doręczenia.*”;
- we wszystkich podanych kontroli przypadkach w aktach spraw nie znajdowały się egzemplarze aktowe wydanych zaświadczeń o stanie cywilnym i zaświadczeń stwierdzających, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć małżeństwo. Ich brak uniemożliwił weryfikację danych pod kątem zgodności z art. 49 ust. 2 i art. 83 ust. 5 ustawy p.a.s.c., a także terminowości ich wydania;
- akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego nie zostały opatrzone datą sporządzenia aktu, pomimo wymogu w tym zakresie określonego w § 43 ust. 2 rozporządzenia w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego zgodnie z którym „*Akta zbiorowe (...) niesporządzone w formie dokumentu elektronicznego oznacza się dodatkowo datą sporządzenia aktu stanu cywilnego, którego dotyczą (...)*”.

Przedstawiając powyższe informuję, że realizację zadania w zakresie działalności urzędu stanu cywilnego ocenia się **pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.**

¹¹ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2011 r. w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych (Dz. U. Nr 14, poz. 67, ze sprost.).

Przedstawiając powyższe ustalenia, zobowiązuję Panią Burmistrz do podjęcia działań w celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości, a w szczególności do:

1. Powiadamiania jednego z małżonków o złożeniu wniosku przez drugiego małżonka w sprawie sprostowania oraz uzupełnienia aktu małżeństwa, a także do powiadamiania drugiego z małżonków o czynności przeniesienia do rejestru stanu cywilnego treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego w drodze transkrypcji, zgodnie z wymogiem określonym w art. 35 ust. 5, art. 37 ust. 5 oraz art. 106 ust. 2 ustawy p.a.s.c.
2. Dokumentowania daty wpływu zaświadczeń stwierdzających, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego, zgodnie z wymogiem określonym w § 42 ust. 2 instrukcji kancelaryjnej stanowiącej załącznik nr 1 do rozporządzenia w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych, oraz w nawiązaniu do treści art. 87 ust. 5 ustawy p.a.s.c.

Ponadto wskazuję na konieczność:

- uzupełniania wszystkich wymaganych pól formularza zapewnień o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa;
- uzupełniania pola dotyczącego dokumentu tożsamości osoby, która zgłosiła dziecko, w protokole zgłoszenia urodzenia dziecka;
- weryfikacji dokonanych skreśleń i korekt w protokołach zgłoszenia zgonu, tak aby były one dokonane w sposób czytelny wraz z podaniem daty i czytelnego podpisu osoby ich dokonującej;
- pobierania opłaty skarbowej za złożenie dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa, od każdego stosunku pełnomocnictwa;
- wskazywania prawidłowych danych, tj. numeru aktu zgonu oraz daty sporządzania aktu zgonu osoby zmarłej w pismach kierowanych do Ambasady Ukrainy ;
- dokumentowania daty wpływu do organu wszystkich wniosków w sprawie sprostowania aktu stanu cywilnego, uzupełnienia aktu stanu cywilnego, przeniesienia do rejestru stanu cywilnego treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego w drodze transkrypcji oraz wniosków o wydanie zaświadczeń o stanie cywilnym i zaświadczeń stwierdzających, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć małżeństwo, a także wniosków w sprawie wydania decyzji o zmianie nazwiska, zgodnie z wymogiem określonym w § 42 ust. 2 instrukcji kancelaryjnej stanowiącej załącznik nr 1 do rozporządzenia w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych;

- prawidłowego doręczania stronie odpisów zupełnych uzupełnionych aktów stanu cywilnego, odpisów zupełnych aktów stanu cywilnego po przeniesieniu do rejestru stanu cywilnego treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego, zaświadczeń o stanie cywilnym, a także zaświadczeń stwierdzających, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć małżeństwo, poprzez zamieszczanie każdorazowo daty oraz podpisu osoby kwitującej odbiór dokumentu, zgodnie z wymogiem określonym w art. 46 § 1 k.p.a.;
- pozostawiania w aktach sprawy egzemplarzy aktowych wydawanych zaświadczeń o stanie cywilnym i zaświadczeń stwierdzających, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć małżeństwo;
- opatrywania akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego datą sporządzenia aktu, zgodnie z wymogiem określonym w § 43 ust. 2 rozporządzenia w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego.

Przedstawiając powyższe informuję, że zgodnie z art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze oraz zobowiązuję Panią Burmistrz na podstawie art. 49 ww. ustawy do przekazania, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków pokontrolnych lub przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

*Z up. Wojewody Mazowieckiego
Artur Subda
Dyrektor Wydziału Kontroli*